

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

15 במאי 2023

1621

כ"ד באייר התשפ"ג

עמוד

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 106) (שופט עמית), התשפ"ג-2023 1038

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 106) (שופט עמית), התשפ"ג-2023

1. תיקון סעיף 10א
 בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 10א, במקום סעיף קטן (א) יבוא:
 "א) שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד, רשאים למנות שופט בית משפט מחוזי או שופט בית משפט שלום לתפקיד של שופט עמית (בחוק זה – שופט עמית) בהתקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

של פנסיה צוברת. בהתאם לחוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, שופטים שמונו לאחר יום כ"ט באייר התשנ"ט (15 במאי 1999) אינם זכאים לפנסיה תקציבית המשתלמת מאוצר המדינה לפי סעיף 1 לחוק האמור וזכויותיהם לגמלה מבוטחות בקופת גמל במסגרת הסדר של פנסיה צוברת לפי סעיף 1א לאותו החוק.

לפי סעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט, מינויו של שופט לתפקיד שופט עמית מותנה ביציאתו לקצבה בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 13(א)(1), (ב) או (ג) לחוק בתי המשפט. לפי תנאים אלה, ניתן למנות לתפקיד שופט עמית מי שהגיע לגיל שבעים או מי שעומד ב"תחנות היציאה" המנויות בסעיף 13 לחוק, כלומר מי שהשלים תקופת כהונה מסוימת בהגיעו לגיל מסוים או מי שהוועדה לבחירת שופטים אישרה את בקשתו לצאת לקצבה ונסיבות היציאה לקצבה אינן מונעות את כהונתו כשופט עמית. סעיף 13 לחוק בתי המשפט, לרבות עניין העמידה ב"תחנות היציאה" הקבוע בו, נוגע למי שמצוי בהסדר של פנסיה תקציבית וזכאי לקצבה מהמדינה, ואינו רלוונטי למי שמצוי בהסדר של פנסיה צוברת. זכאותו לקצבה של עובד המצוי בהסדר של פנסיה צוברת אינה תלויה במועד פרישתו או בתקופת כהונתו, ובכל עת שיפרוש הוא זכאי לכספים שצבר בקופת הגמל שבה מבוטחות זכויותיו לגמלה בגיל פרישה. כך למשל, ייתכן כי שופט בפנסיה צוברת יגיע לגיל 67 ויבחר לפרוש ולקבל פנסיה מקופת הגמל שבה הוא עמית, ואולם הוא אינו עומד בתחנות היציאה הקבועות בסעיף 13 לחוק בתי המשפט כיוון שיהיה פחות מחמש עשרה שנה.

לנוכח האמור מוצע לתקן את סעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט ולקבוע כי ניתן למנות לתפקיד שופט עמית, שופט המצוי בהסדר של פנסיה צוברת (כלומר בתקופת כהונתו) היה עמית בקופת גמל לפי סעיף 1א לחוק הגמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, ובלבד שיהיה שבע שנים לפחות כשופט ושהנסיבות שבשלן פרש אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית. התנאי של שבע שנות כהונה נועד להבטיח כי רק שופט שיהיה תקופה מינימלית זו יוכל להתמנות לשופט עמית.

כללי סעיף 10א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט), שנוסף לחוק האמור בחוק בתי המשפט (תיקון מס' 75), התשע"ד-2014, קובע את האפשרות למנות שופט בית משפט מחוזי או שופט בית משפט שלום שיצא לקצבה, לתפקיד של שופט עמית. הסדר זה מאפשר להגדיל את מספר השופטים במערכת בלי להוסיף תקנים חדשים, ובכך גם ליעל ולזרוז את שמיעת המשפטים ולהפחית, במידת מה, את העומס המוטל על בתי המשפט.

הוראות דומות בעניין שופט עמית נקבעו בחקיקה גם לגבי שופטים בבתי דין לעבודה ודיינים בבתי הדין הרבניים.

עם זאת, הוראות החקיקה כיום המסדירות מינוי שופט עמית מנוסחות באופן המותאם לשופטים שמצויים בהסדר של פנסיה תקציבית, ואינו מותאם לשופטים המצויים בהסדר של פנסיה צוברת. אומנם לפי המצב כיום ניתן למנות שופטים המצויים בהסדר של פנסיה צוברת לשופטים עמיתים, אך זאת בתנאי שעמדו בתנאים שאינם רלוונטיים אליהם אלא רלוונטיים לשופטים המצויים בהסדר של פנסיה תקציבית, כפי שיוסבר בהרחבה בהמשך בדברי ההסבר לסעיף 1 להצעת החוק. לפיכך מוצע בהצעת חוק זו להתאים את התנאים הנדרשים למינוי שופט עמית גם לשופטים שבמהלך כהונתם היו בהסדר של פנסיה צוברת.

מטרה נוספת של הצעת חוק זו היא לעגן בפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן – פקודת התעבורה), את האפשרות למנות שופט תעבורה שאינו שופט שלום אשר יצא לקצבה לתפקיד שופט עמית בבית משפט שלום לענייני תעבורה. זאת מאחר שעל פי המצב החוקי היום, שופטי תעבורה שלא מונו גם כשופטי בית משפט שלום, ואשר יצאו לקצבה, אינם יכולים להתמנות לתפקיד של שופט עמית.

הצעת החוק פורסמה בעבר בהצעות חוק הממשלה מס' 1566 מיום כ"ח בסיוון התשפ"ב (27 ביוני 2022), והיא מתפרסמת כעת בשנית.

סעיף 1 מוצע לתקן את סעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט כדי להתאים את הוראות החוק המעגנות את ההסדר של שופט עמית לשופטים ודיינים המצויים בהסדר

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשע"ט, עמ' 250.

(1) השופט יצא לקצבה לפי סעיף 13(א)1, (ב) או (ג);

(2) השופט יצא לקצבה לפי סעיף 13(ב)3 והנסיבות שבשולן יצא לקצבה אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית;

(3) השופט סיים את כהונתו ובמהלכה זכויותיו לגמלה בוטחו בקופת גמל לפי סעיף ו1 לחוק הגמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969², ובלבד שכהן שבע שנים לפחות כשופט והנסיבות שבשולן סיים את כהונתו אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית.

2. בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969³, בסעיף 7א, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

תיקון חוק בית הדין לעבודה

"(א) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הכלכלה, ונשיא בית הדין הארצי לעבודה כאחד, רשאים למנות שופט בית דין אזורי לתפקיד של שופט עמית בבית דין אזורי (בחוק זה – שופט עמית) בהתקיים אחד מאלה:

(1) השופט יצא לקצבה לפי סעיף 13(א)1, (ב) או (ג) לחוק בתי המשפט;

(2) השופט יצא לקצבה לפי סעיף 13(ב)3 לחוק בתי המשפט והנסיבות שבשולן יצא לקצבה אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית;

(3) השופט סיים את כהונתו ובמהלכה זכויותיו לגמלה בוטחו בקופת גמל לפי סעיף ו1 לחוק הגמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, ובלבד שכהן שבע שנים לפחות כשופט והנסיבות שבשולן סיים את כהונתו אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית.

3. בחוק הדיינים, התשט"ו-1955⁴, בסעיף 9א, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

תיקון חוק הדיינים

"(א) השר ונשיא בית הדין הרבני הגדול כאחד, רשאים למנות דיין בית דין רבני אזורי שיצא לקצבה לתפקיד של דיין עמית בבית דין רבני אזורי (בחוק זה – דיין עמית), בהתקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

וזה נוסחו של סעיף קטן (א) לסעיף 7א האמור שמוצע להחליפו:

"(א) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הכלכלה, ונשיא בית הדין הארצי לעבודה כאחד, רשאים למנות שופט בית דין אזורי שיצא לקצבה לפי סעיף 13(א)1, (ב) או (ג) לחוק בתי המשפט לתפקיד של שופט עמית בבית דין אזורי, ואם יצא לקצבה לפי סעיף 13(ב)3 לחוק האמור – אם הנסיבות שבשולן יצא לקצבה אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית (בחוק זה – שופט עמית).

סעיף 3 לפי סעיף 9א לחוק הדיינים התשט"ו-1955, מינויו של דיין לתפקיד דיין עמית מותנה ביציאתו לקצבה בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 16(א)1, (ב)1 או (ב)2 לחוק הדיינים. בדומה לשופט עמית, לפי תנאים אלה, ניתן למנות לתפקיד דיין עמית מי שהגיע לגיל שבעים או מי שעומד ב"תחנות היציאה" המנויות בסעיף 16 לחוק הדיינים, הדומה בנוסחו לסעיף 13 לחוק בתי המשפט. "תחנות יציאה" אלה נוגעות למי שמצוי בהסדר של פנסיה

וזה נוסחו של סעיף קטן (א) לסעיף 10א לחוק בתי המשפט, שמוצע להחליפו:

"(א) שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד, רשאים למנות שופט בית משפט מחוזי או שופט בית משפט שלום שיצא לקצבה לפי סעיף 13(א)1, (ב) או (ג) לתפקיד של שופט עמית, ואם יצא לקצבה לפי סעיף 13(ב)3 – אם הנסיבות שבשולן יצא לקצבה אינן מונעות ממנו לכהן כשופט עמית (בחוק זה – שופט עמית).

סעיף 2 סעיף 7א לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, שעניינו שופט עמית, מאמץ את התנאים הקבועים בסעיף 10א לחוק בתי המשפט לצורך מינוי שופט עמית בבית דין לעבודה. כפי שהוסבר בדברי ההסבר לסעיף 1 לחוק, תנאים אלה אינם מתאימים לשופטים אשר במהלך כהונתם היו בהסדר של פנסיה צוברת. על כן מוצע לערוך גם בחוק זה, תיקון זהה לתיקון שהוצע בסעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט שהוצע בסעיף 1 להצעת חוק זו.

² ס"ח התשכ"ט, עמ' 98.

³ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70; התשע"ז, עמ' 1011.

⁴ ס"ח התשט"ו, עמ' 68; התשע"ז, עמ' 7.

(1) הדיין יצא לקצבה לפי סעיף 16(א)1, (ב)1 או (ב)2;

(2) הדיין סיים את כהונתו ובמהלכה זכויותיו לגמלה בוטחו בקופת גמל לפי סעיף 1א לחוק הגמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, ובלבד שכיהן שבע שנים לפחות כדיין והנסיבות שבשלן סיים את כהונתו אינן מונעות ממנו לכהן כדיין עמית.

תיקון פקודת
התעבורה

4. בפקודת התעבורה⁵, בסעיף 26, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) שופט תעבורה רשאי להתמנות לשופט עמית בבית משפט שלום לענייני תעבורה, לפי הוראות סעיף 10א לחוק בתי המשפט."

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 מוצע לעגן בפקודת התעבורה את האפשרות למנות שופט תעבורה, שאינו שופט שלום, אשר יצא לקצבה, לתפקיד של שופט עמית בבית משפט שלום לענייני תעבורה. על פי המצב החוקי היום, שופטי תעבורה שלא מוננו גם לשופטי בית משפט שלום, ואשר יצאו לקצבה, אינם יכולים להתמנות לתפקיד שופט עמית. בהקשר זה יצוין כי סעיף 26 לפקודת התעבורה קובע כי על מינויו וכהונתו של שופט תעבורה יחולו הוראות חוק בתי המשפט החלות על מינויו וכהונתו של שופט שלום. בפקודה לא נקבעה הוראה דומה המחילה על שופט תעבורה את ההוראות הנוגעות להסדר של שופט עמית הקבועות בחוק בתי המשפט. לנוכח האמור, מוצע לתקן את סעיף 26 לפקודת התעבורה כך שיתאפשר למנות שופט תעבורה שיצא לקצבה לתפקיד שופט עמית בבית משפט שלום לענייני תעבורה באותו אופן שבו מתמנה שופט בית משפט שלום לתפקיד שופט עמית לפי סעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט המוצע בסעיף 1 להצעת חוק זו.

תקציבית וזכאי לקצבה מהמדינה ואינן רלוונטיות למי שמצוי בהסדר של פנסיה צוברת. משכך מוצע לקבוע, בדומה לתיקון המוצע לסעיף 10א(א) לחוק בתי המשפט בסעיף 1 להצעת חוק זו, שניתן למנות לדיין עמית גם דיין המצוי בהסדר של פנסיה צוברת (כלומר בתקופת כהונתו היה עמית בקופת גמל לפי סעיף 1א לחוק הגמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969), ובלבד שכיהן שבע שנים לפחות כדיין ושהנסיבות שבשלן סיים את כהונתו אינן מונעות ממנו לכהן כדיין עמית. התנאי של שבע שנות כהונה נועד להבטיח כי רק דיין שכיהן תקופה מינימלית זו, יוכל להתמנות לדיין עמית.

וזה נוסחו של סעיף קטן (א) לסעיף 9א האמור שמוצע להחליפו:

"(א) השר ונשיא בית הדין הרבני הגדול כאחד, רשאים למנות דיין בית דין רבני אזורי שיצא לקצבה לפי סעיף 16(א)1, (ב)1 או (ב)2, לתפקיד של דיין עמית בבית דין רבני אזורי (בחוק זה – דיין עמית)."

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התשע"ט, עמ' 318.